

## M e m o

Onderwerp : Beantwoording aanbevelingen raad hoofdlijnen transitievisie warmte  
Datum : 2 februari 2021

---

Op 14 januari 2021 zijn de hoofdlijnen van de concept Transitievisie Warmte consulterend besproken met de gemeenteraad. Verschillende fracties hebben enkele aandachtspunten en aanbevelingen naar voren gebracht. Deze memo geeft een reactie op de ingebrachte punten en geeft aan of en hoe wij deze meenemen in de verdere uitwerking van de Transitievisie Warmte.

### **Participatie en communicatie i.r.t. de groep 'middenmoters' in Assen**

Werken aan de warmtetransitie doet de gemeente in samenwerking met inwoners. Een aantal fracties benadrukt het belang van communicatie en participatie en adviseert het college hier veel aandacht aan te besteden en daarbij met name in te zetten op de middenmoters van Assen (de grote groep inwoners na de koplopers).

Communicatie en participatie is essentieel onderdeel van de strategie. De campagne voor de energietransitie die vorig jaar in gang gezet is, is precies gericht op deze doelgroep en we zetten deze inspanningen dan ook voort. Zo zijn er in 2020 drie webinars georganiseerd, met als onderwerpen 'aan de slag met je huis', 'het opwekken van energie' en 'aardgasvrij wonen'. Begin 2021 is er een online energie-café georganiseerd waar met inwoners is gesproken over de concept visie, mogelijke technieken en voorbeelden en ervaringen van koplopers. Daarnaast denkt het Asser Energieplatform (onze meedenkgroep van 50 Assenaren) met ons mee over dit onderwerp. COVID-19 heeft voor uitdagingen gezorgd, maar biedt ook kansen: met de digitale bijeenkomsten wordt een diverser publiek aangesproken, zowel jong als oud. Aanvullend maken we een verdieping op enkele specifieke doelgroepen (bedrijven, laaggeletterden, huurders en VvE's). We zorgen voor handelingsperspectief, ook voor de overgangperiode. We zetten in op het ontzorgen. Het (Drents) Energieloket kan hier een belangrijke rol inspelen. We beogen een sterke impuls te geven aan dit loket, gericht op een integraal en onafhankelijk advies voor je gehele woning, gericht op haalbare stappen en een gestandaardiseerd aanbod. De inwoners van de Lariks en Kloosterveen worden daarnaast ook actief uitgenodigd om deel te nemen aan bewonersgroepen om mee te praten over hoe hun wijk aardgasvrij moet worden bij de verdere uitwerking in Wijkuitvoeringsplannen.

### **Haalbaar en betaalbaar, energiearmoede**

De energievoorziening van de toekomst dient niet alleen duurzaam te zijn, maar ook betaalbaar en rechtvaardig. Dit is nog niet vanzelfsprekend voor alle huishoudens in Assen. Sommigen hebben moeite om hun energierekening te betalen en leveren daarmee in op wooncomfort. Alle fracties vragen aandacht voor de betaalbaarheid en financierbaarheid van de warmtetransitie. Enkele fracties adviseren nadrukkelijk aandacht te hebben voor energiearmoede en de mogelijkheden om dit tegen te gaan.

Haalbaar en betaalbaar is een belangrijk uitgangspunt voor de Transitievisie Warmte. Het Klimaatakkoord gaat uit van woonlastenneutraliteit. Waar dat niet lukt, zullen we met gerichte ondersteuning moeten komen. Inmiddels is een aantal belangrijke stappen gezet om woonlastenneutraliteit voor de meest kwetsbare groepen te borgen. In het Sociaal Huurakkoord is afgesproken dat bij verduurzaming de gemiddelde reële besparing op de energierekening niet lager is dan de stijging in huur of servicekosten bij renovatie.

Voor eigenaar-bewoners zonder leenruimte wordt in de eerste helft van 2021 geregeld dat zij woonlastenneutrale financiering kunnen krijgen via het Nationaal Warmtefonds. Er komt voor deze groep een energiebespaarhypotheek waarbij wordt betaald naar draagkracht, waarbij mensen zonder

leenruimte geen maandelijkse financieringslasten hebben en waarbij wordt zeker gesteld dat aan het einde van de looptijd geen restschuld overblijft.

Daarnaast is er voor iedereen subsidie beschikbaar voor de aansluitkosten bij de overstap naar een warmtenet, voor isolatiemaatregelen en warmtepompen. En is er via het Nationaal Warmtefonds voor iedereen aantrekkelijke financiering beschikbaar met een lange looptijd en lage rente (looptijd van 20 jaar tegen 2% rente), waardoor de maandelijkse financieringslasten voor investeringen in verduurzaming dalen en woonlastenneutraliteit voor een groter deel van de maatregelen bereikt kan worden.

De komende tijd werkt het Rijk verder aan het slimmer en effectiever inzetten van bestaande instrumenten in middelen. We volgen de ontwikkelingen op de voet, informeren inwoners over de mogelijkheden en nemen dit aandachtspunt mee in onze gesprekken met het Rijk en de andere overheden.

### **Keuze voor Kloosterveen i.r.t. andere nieuwbouwwijken in Assen**

In de Transitievisie Warmte wordt Kloosterveen aangewezen als één van de wijken om voor 2030 van het gas af te gaan. Dit omdat het een nieuwbouwwijk betreft waar de meeste woningen overwegend goed geïsoleerd zijn. Een fractie adviseert dat Kloosterveen niet de enige nieuwbouwwijk is in Assen en er ook aandacht moet zijn voor andere nieuwbouwwijken waar er een natuurlijk moment is om de CV-ketel te vervangen of de wens is af te stappen van het aardgas.

In de Transitievisie Warmte brengen we focus aan en willen we meters maken door te kiezen voor de wijk Kloosterveen. Echter, daar waar mogelijkheden zijn en enthousiasme is om te starten met het aardgasvrij worden, aanvullend op bovengenoemde startwijken, spelen we graag op in. Gezamenlijk met inwoners kunnen hier ook wijkuitvoeringsplannen opgesteld worden. Dit vergt regie en capaciteit vanuit de gemeente en diverse partners, dus zal in goed overleg in de tijd uitgezet worden. In de visie hebben we dit aangeven.

### **Gevolgen van elektrische alternatieven voor het elektriciteitsnet**

Het elektriciteitsnet geldt als één van de alternatieve infrastructuren om woningen van warmte te voorzien. Een van de fracties heeft de aanbeveling meegegeven om in de warmtetransitie te voorkomen dat het elektriciteitsnetwerk wordt overbelast. Over dit thema worden diverse gesprekken met partijen als de provincie en Enexis gevoerd om dit te voorkomen. Enexis en Tennet werken aan de uitbreiding van het trafostation en het daarbij behorende netwerk. Zowel Enexis als provincie zijn betrokken geweest bij het opstellen van de Transitievisie Warmte.

Een fractie beveelt aan de warmtevisie te koppelen aan de visie op het opwekken van energiebronnen en bij voorkeur ook aan de woonvisie. De Transitievisie Warmte zet in op het benutten van duurzame bronnen. De visie hangt samen met de Regionale Energiestrategie (RES). In de RES Drenthe 1.0 worden de doelen voor het opwekken van duurzame energie via wind- en zonne-energie opgenomen. Ook in dit verband zijn er gesprekken met Enexis, de provincie en buurgemeenten over regionale maatregelen die nodig zijn voor verzwaring van het elektriciteitsnet.

### **Waterstof als energiebron**

Waterstof wordt in diverse media benoemd als een oplossing voor diverse vraagstukken in de energietransitie, zo ook de warmtetransitie. Een aantal fracties geeft aan dat ze voor de toekomst waterstof als energiebron niet op voorhand willen uitsluiten en pleiten om waterstof ook op te nemen in het visiedocument. In Noord-Nederland zijn initiatieven gaande voor het opwekken en benutten van waterstof. Dit is een belangrijke reden voor de partijen om op deze warmtebron te wijzen.

Waterstof is geen energiebron, maar een energiedrager. Op dit moment wordt waterstof gemaakt met aardgas of water (via elektrolyse). Bij het omzetten van water naar waterstof gaat veel elektriciteit verloren. Ook vindt deze productiewijze nog maar zeer beperkt plaats met duurzaam opgewekte elektriciteit. Zolang duurzame elektriciteit schaars is, is waterstof nog niet een volledig duurzaam alternatief. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat voor woningen de inzet van een individuele of collectieve warmtepomp gecombineerd met een warmtenet vele malen efficiënter is dan de inzet van waterstof via het bestaande gasnet. Ook de minister benadrukt in haar brief aan het college (12-1-2021, bijgevoegd als bijlage) dat waterstof en groengas zeker tot 2030 geen significante rol kunnen spelen in de verduurzaming van de gebouwde omgeving. De prijs en beschikbaarheid hiervan zijn zeer

onzeker, waardoor waterstof en groen gas ook na 2030 voor de gebouwde omgeving naar verwachting alleen een logische oplossing zijn als er geen andere reële warmtealternatieven voorhanden zijn. Daarom sluit het college voor de komende jaren waterstof uit als potentieel alternatief om woonwijken op grote schaal aardgasvrij te maken. Wellicht dat dit op termijn wel kan. De Transitievisie Warmte is een flexibel document dat elke vijf jaar geactualiseerd wordt en aldus kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen en innovatie. We volgen de ontwikkelingen en het college staat open voor het toepassen van nieuwe technologische ontwikkelingen in bijvoorbeeld de vorm van een pilot, als die zich voordoen en reëel zijn.

### **Afwegingskader sloop-nieuwbouw**

Een fractie geeft aan dat voor sommige woningen verduurzaming dusdanig kostbaar kan zijn dat sloop-nieuwbouw te overwegen is en stelt voor om hier een afwegingskader voor op te stellen.

Naast financiële overwegingen kunnen hier ook emotionele en culturele overwegingen spelen, zoals het behoud van waardevolle panden en stadsgezichten. Wellicht ontstaan er in de komende jaren nieuwe mogelijkheden om ook deze panden op een goede alternatieve manier van warmte te voorzien. We gaan aan de slag om ook deze woningeigenaren op weg te helpen met voor hen realistische stappen passend bij hun situatie.

### **Seismische risico's van geothermie**

Geothermie is één van de aanwezige warmtebronnen in Assen. Deze bron is potentieel geschikt om een HT warmtenet te voorzien van warmte. Er worden zorgen geuit over mogelijke seismische risico's die geothermie met zich mee kan brengen.

Op dit moment wordt verdiepend onderzoek gedaan naar de potentie van de geothermiebron. Onderdeel van dit onderzoek is een risico- en onzekerheidsanalyse, om vast te stellen wat de risico's zijn met betrekking tot het optreden van aardbevingen bij het gebruik van de geothermiebron. De verwachting is dat de resultaten van het onderzoek voor de zomer beschikbaar zijn. Deze resultaten zullen daaropvolgend worden gedeeld met de raad.

### **Eigenaarschap**

Bij de aanleg van nieuwe energie-infrastructuur, zoals een warmtenet, komt ook het vraagstuk van eigenaarschap aan de orde. Een fractie raadt aan in de visie ook het eigenaarschap van de deze infrastructuur te benoemen.

Momenteel is het eigenaarschap van het warmtenet nog een discussiepunt tussen het Rijk en gemeenten. Het college is van mening dat het een nutsvoorziening in het publieke domein zou moeten zijn. Het Rijk werkt aan de ontwikkeling van de Wet collectieve warmtevoorziening (ook wel Warmtewet 2.0). Hierin is het eigenaarschap van toekomstige warmtenetten een belangrijk aandachtspunt. Vanuit onze rol als voorzitter van de themagroep Duurzaamheid van de G40 is het college betrokken in het consultatieproces rondom deze wet en in de gesprekken met het ministerie. We volgen de ontwikkelingen op de voet en bepalen aan de hand hiervan de strategie voor Assen.

### **Tenslotte**

Als aanvullende informatie is bijgevoegd de brief van minister Ollongren aan het college (d.d. 12-01-2021) over de stand van zaken van het Klimaatakkoord voor het onderdeel Gebouwde Omgeving, waarbij met name ingegaan wordt op de gemeentelijke regierol, de betaalbaarheid, de ondersteuning van gemeenten en de wettelijke bevoegdheden in Omgevings- en Warmtewet.